

უზენაესმა სასამართლომ ხარჯების განვების თაობაზე მხარეთა წინააღმდეგობრივი პოზიციების პირობებში განმარტა, რომ საკითხი უნდა გადაწყდეს მხარეთა შეჯიბრებითობისა და მტკიცების ტვირთის გონივრული და სამართლიანი გადანაწილების პრინციპის საფუძველზე. კერძოდ, მხარე ვალდებულია დაადასტუროს ის გარემოება, რომელზეც იგი ამყარებს საკუთარ პოზიციებს. ამასთან, ფაქტობრივი გარემოებების დამტკიცება არსებითი მნიშვნელობისაა და ემსახურება სასამართლოს დარწმუნებას იმაში, რომ სახეზეა მოთხოვნის საფუძველად არსებული ყველა წინაპირობა. სასამართლომ ერთმანეთისგან განასხვავა ფაქტების დამტკიცებისა და მათი მითითების ვალდებულება. მხარე ვალდებულია არა მხოლოდ მტკიცებულებები წარუდგინოს სასამართლოს, არამედ ნათლად და გარკვევით მიუთითოს კონკრეტული ფაქტობრივი გარემოებები. ზოგადი მითითებები, როგორებიც არის, მაგალითად, მოპასუხის მითითება წარმოდგენილი მოთხოვნების უარყოფასთან დაკავშირებით, როგორც წესი, არასაკმარისია. აღნიშნული სტანდარტის გათვალისწინებით საკასაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოსარჩელემ შეძლო მტკიცების ტვირთის დაძლევა და მოწმეთა ჩვენებებითა და ექსპერტიზის დასკვნით დაადასტურა სადავო საცხოვრებელი სახლის ასაშენებლად საჭირო ხარჯების განევა. [შეადრ: სუსგ №ას-584-584-2018, 28/06/2019]. ამის საპირისპიროდ, მოპასუხეებმა ვერ შეძლეს გაებათილებინათ მოსარჩელის მტკიცება და დაედასტურებინათ, რომ საცხოვრებელი სახლი, რეალურად, არა მოსარჩელის, არამედ მოპასუხეთა და მათი ოჯახის წევრთა სახსრებით აშენდა.

თუმცა, უზენაესმა სასამართლომ ნაწილობრივ გაიზიარა კასატორის პოზიცია. კერძოდ, საკასაციო სასამართლოს განმარტებით, უსაფუძვლო გამდიდრების მიზანი არის სამართლებრივი საფუძვლის გარეშე შეძენილი ქონების ამოღება, რითაც უზრუნველყოფილი უნდა იყოს სამართლიანობის აღდგენა, ანუ იმ მდგომარეობის აღდგენა, რომელიც იარსებებდა არაუფლებამოსილი პირის მიერ დაზარალებულის ხარჯზე გარკვეული შეღავათის, უფლების, უპირატესობის მიღებამდე. უსაფუძვლო

გამდიდრების ინსტიტუტის ნორმები აღჭურვილია დაცვითი ფუნქციით, უზრუნველყოფს რა არაუფლებამოსილი სუბიექტისაგან უსაფუძვლოდ მიღებული ქონების ამოღებას და მისი უფლებამოსილი პირისათვის გადაცემას. შედეგობრივი თვალსაზრისით, სამართლისათვის არავითარი მნიშვნელობა არ აქვს, თუ რა საშუალებით გამდიდრდა პირი – მიიღო თუ დაზოგა ქონება. [შეადრ: სუსგ №ას-584-584-2018, 28/06/2019]. სასამართლომ მიიჩნია, რომ მოპასუხე, რომელმაც 1,000 ლარად შეიძინა 37,000 ლარის ღირებულების საცხოვრებელი სახლი, უსაფუძვლოდ გამდიდრდა. თუმცა, საკასაციო სასამართლოს მოსაზრებით, თანამოპასუხე გამდიდრდა, მხოლოდ მითითებული თანხის ნახევრით - 18,500 ლარით, ამიტომ მისთვის გამდიდრების სრულად დაკისრება არ იყო დასაბუთებული. ამის გათვალისწინებით, საკასაციო სასამართლომ ნაწილობრივ შეცვალა გადაწყვეტილება და მეორე თანამოპასუხეს დააკისრა საცხოვრებელი სახლის ღირებულების 50%-ს, 18,500 ლარის ანაზღაურება.

გორჩა ოყრეშიძე

► 9 – 5/2021

თანაზიარი საკუთრების ექსპორპრიაციით მიღებული ანაზღაურების გაყოფა

თანაზიარი საკუთრების გაყოფისას მიღებული თანხები თანამესაკუთრეთა შორის ნაწილდება მათი რეგისტრირებული წილების შესაბამისად.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადება)

სკ-ის 964-ე მუხლი

საქართველოს უზენაესი სასამართლოს 2020 წლის 29 მაისის გადაწყვეტილება საქმეზე № ას-1512-2019

I. ფაქტობრივი გარემოებები

თბილისში მდებარე ერთ-ერთი უძრავი ქონება თანასაკუთრებით ეკუთვნოდა ორ მოსარ-

ჩელესა და მოპასუხეს შემდეგი პროპორციით: პირველი მოსარჩელე - 4/9, მეორე მოსარჩელე - 103.28 კვ.მ. და მოპასუხე - 4/9. 2017 წელს სასამართლოს კანონიერ ძალაში შესული გადაწყვეტილებით აღნიშნულ ქონებაზე სსიპ „საქართველოს მუნიციპალური განვითარების ფონდს“ მიენიჭა აუცილებელი საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის ქონების ექსპროპრიაციის უფლება და ამ უფლების რეალიზაციის შედეგად აღნიშნული ქონების მესაკუთრედ სახელმწიფო აღირიცხა საჯარო რეესტრში.

აუდიტორული დასკვნის მიხედვით, საზიარო საგნის ღირებულება განისაზღვრა 212,735.5 ლარით (მინის ნაკვეთი - 1 კვ.მ / 45 ლარი, საცხოვრებელი სახლი - 1 კვ.მ. / 649 ლარი). ექსპროპრირებული ქონების საკომპენსაციო თანხის გაყოფაზე მხარეები ვერ შეთანხმდნენ, რის გამოც ექსპროპრიატორმა ის განათავსა ნოტარიუსის სადეპოზიტო ანგარიშზე. კერძოდ, დავას ინვევდა მოპასუხის პოზიცია, რომელიც მიიჩნევდა, რომ ექსპროპრიაციის შედეგად მიღებული თანხა უნდა განაწილებულიყო არა რეესტრში რეგისტრირებული, არამედ მხარეთა მიერ ფაქტობრივად დაკავებული ფართების მიხედვით.

ამის საფუძველზე მოსარჩელებმა სარჩელით მიმართეს თბილისის საქალაქო სასამართლოს და მოითხოვეს საზიარო საგნის გაყოფა. თბილისის საქალაქო სასამართლოს გადაწყვეტილებით სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა: ექსპროპრიაციის შედეგად გადახდილი 212,735.5 ლარიდან პირველ მოსარჩელეს მიეკუთვნა 94,549.11 ლარი (4/9), ხოლო მეორე მოსარჩელეს 23,637.28 ლარი (1/9). შესაბამისად, მოპასუხესაც, პირველი მოსარჩელის მსგავსად, მიეკუთვნა 4/9 წილის თანაბარი ღირებულება.

გადაწყვეტილება ნაწილობრივ შეცვალა თბილისის სააპელაციო სასამართლომ და პირველ მოსარჩელეს მიაკუთვნა 69,538.39 ლარი, ხოლო მეორე მოსარჩელეს მიეკუთვნა 73,658.72 ლარი. შესაბამისად, მოპასუხეს მიეკუთვნა დარჩენილი 69,538.39 ლარი. სააპელაციო სასამართლომ აღნიშნული კალკულაცია განახორციელა შემდეგ ლოგიკაზე დაყრდნობით: (1) უშუალოდ მინის ნაკვეთის საკომპენსაციო თანხა შეადგენდა 19,890 ლარს. სააპელა-

ციო სასამართლოს მოსაზრებით ეს თანხა მხარეთა შორის სამ თანაბარ ნაწილად უნდა გაყოფილიყო და თითოეულს უნდა მიკუთვნებოდა 6,630 ლარი. (2) სააპელაციო სასამართლოს პოზიციით, საცხოვრებელი სახლის საკომპენსაციოდ გადახდილი 192,845.5 ლარიდან მეორე მოსარჩელეს უნდა მისცემოდა თავისი 103.28 კვ.მ. ფართის ღირებულება 67,028.72 ლარი, ხოლო დარჩენილი 125,816,78 ლარი თანაბრად უნდა განაწილებულიყო პირველ მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის.

II. სასამართლოს მსჯელობის შეჯამება

სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილება გააუქმა საქართველოს უზენაესმა სასამართლომ, რომელიც არ დაეთანხმა თანხის ამგვარ განაწილებას. კერძოდ, უზენაესმა სასამართლომ განმარტა, რომ უძრავი ქონების ექსპროპრიაციის შედეგად მისაღებ საკომპენსაციო თანხაზე საზიარო უფლების გაუქმებისა და მესაკუთრეთა წილის განსაზღვრის შესახებ მოთხოვნა ეფუძნება სკ-ის 953-ე, 954-ე, 961 I და 964 I მუხლებს. საზიარო უფლების მქონე პირი უფლებამოსილია ნებისმიერ დროს მოითხოვოს საზიარო უფლების გაუქმება და ამისთვის ამ ვალდებულებითსამართლებრივი ურთიერთობის მონაწილის მიერ ნების გამოვლენა საკმარისია.

საკასაციო სასამართლომ მიიჩნია, რომ აუცილებელი საზოგადოებრივი საჭიროებისათვის ჩამორთმეული საკუთრების საკომპენსაციოდ თანამესაკუთრეებს 212 735.5 ლარი ჩაერიცხათ და სწორედ ამ თანხამ (გვაროვნულმა ნივთმა) ჩაანაცვლა მხარეთა თანასაკუთრების საგანი, რომელიც ხსენებული ნორმითა და სკ-ის 954-ე მუხლის შესაბამისად, საზიარო საგანზე თითოეული თანამესაკუთრის წილის შესაბამისად უნდა გაიყოს. საქმეში დადგენილია, რომ უძრავ ქონებაზე მხარეთა თანასაკუთრების უფლება რეგისტრირებულია შემდეგი წილობრივი მონაცემებით: პირველი მოსარჩელე - 4/9, მეორე მოსარჩელე - 103.28 კვ.მ, მოპასუხე - 4/9 ნაწილი. საზიარო საგნის მთლიანი ღირებულება - 212 735.5 ლარია, საიდანაც 1 კვ.მ მინის ღირებულება არის 45 ლარი, ხოლო 1 კვ.მ.

საცხოვრებელი სახლის ღირებულება არის 649 ლარი. აქედან გამომდინარე, საკასაციო სასამართლოს მოსაზრებით, მეორე მოსარჩელის წილი მიწის ნაკვეთიდან არის 2,210 ლარი ($19,890 \times 1/9$), ხოლო პირველი მოსარჩელისა და მოპასუხის წილი არის 8840 - 8840 ლარი ($19890 \times 4/9$). რაც შეეხება საცხოვრებელ სახლს (103.28 კვ.მ.), მის ღირებულებას (67,028.72 ლარი) უნდა დაემატოს მიწის ნაკვეთის ღირებულება (2,210 ლარი) და, საბოლოოდ, მეორე მოსარჩელის წილი 69,238,72 ლარით განისაზღვროს. დარჩენილი თანხა (143,496,78 ლარი) უნდა განაწილდეს პირველ მოსარჩელესა და მოპასუხეს შორის. თუმცა, პირველმა მოსარჩელემ არ გაასაჩივრა მისთვის 69,538.39 ლარის მიკუთვნების თაობაზე ქვემდგომი ინსტანციის სასამართლოს გადაწყვეტილება, რის გამოც საკასაციო სასამართლომ არ იმსჯელა მისთვის დამატებითი თანხების მიკუთვნების თაობაზე. ამიტომ, პირველი მოსარჩელის წილი (2,210 ლარი) სასამართლომ მიაკუთვნა მეორე მოსარჩელეს და, საბოლოოდ, ექსპროპრიაციის შედეგად მუნიციპალური განვითარების ფონდის მიერ მესაკუთრეებისათვის საკომპენსაციოდ გადახდილი 212,735.50 ლარი შემდეგნაირად გაანაწილა: პირველი მოსარჩელე - 69,538.39 ლარი, მეორე მოსარჩელე - 71,448.72 ლარი, ხოლო მოპასუხე - 71,748.39 ლარი.

გოჩა ოყრეშიძე

► 10 – 5/2021

ალიმენტის დაკისრება, მშობლის წარმომადგენლობითი უფლების ნაწილობრივ შეზღუდვა

1. ბავშვის კონკრეტული მშობლისათვის დროებით მიკუთვნების საკითხი სასამართლომ უნდა განიხილოს და გადაწყვიტოს იმ მტკიცებულებებით, რომლებიც უზრუნველყოფს საქმეზე სინამდვილის დადგენას.

2. მშობლის წარმომადგენლობითი უფლების შეზღუდვისას გათვალისწინებული უნდა იყოს ორივე მხარის (მშობლის) ინტერესი.

3. თითოეულმა მხარემ უნდა დაამტკიცოს გარემოებანი, რომლებზედაც იგი ამყარებს თავის მოთხოვნებსა და შესაგებელს. წარმოდგენილი მტკიცებულებები უნდა აკმაყოფილებდეს მტკიცების საკმარის სტანდარტს.

(ავტორის სახელმძღვანელო წინადადება)

სსკ-ის 102-ე, 105-ე, 172-ე, 215-ე, 268-ე მუხლები

უზენაესი სასამართლოს 2014 წლის 24 იანვრის განჩინება № ას-840-798-2013

I. ფაქტობრივი გარემოებები

მოდავე მხარეებმა 2005 წლის 31 აგვისტოს გააფორმეს საქორწინო ხელშეკრულება და ამავე წლის 15 ოქტომბრიდან იმყოფებოდნენ რეგისტრირებულ ქორწინებაში. 2007 წელს შეეძინათ შვილი. საქორწინო ხელშეკრულებას ცოლი დისკრიმინაციულად მიიჩნევდა მისი და მისვე შვილის მიმართ. ამდენად, ითხოვდა კონტრაქტის შინაარსის ცვლილებას და მეუღლისათვის დამატებითი ვალდებულებების განსაზღვრას. აღნიშნულის უზრუნველსაყოფად მან სარჩელი აღძრა მეუღლის მიმართ ალიმენტის დაკისრებისა და მშობლის წარმომადგენლობითი უფლების ნაწილობრივ შეზღუდვის მოთხოვნით.

თბილისის საქალაქო სასამართლოს 2013 წლის 14 მარტის გადაწყვეტილებით სარჩელი ნაწილობრივ დაკმაყოფილდა, თუმცა სასარჩელო მოთხოვნა საქორწინო კონტრაქტის პირობების შეცვლის შესახებ არ დაკმაყოფილებულა. მოპასუხეს დაეკისრა შვილის რჩენა-აღზრდისათვის სრულწლოვანებამდე ყოველთვიურად 350 ლარის ოდენობით ალიმენტის გადახდა და ცოლის მივლინების ვადის განმავლობაში (არასრულწლოვანი შვილის საზღვარგარეთ გაყვანის პერიოდისთვის) შეეზღუდა მშობლის წარმომადგენლობითი უფლება. თბილისის სააპელაციო სასამართლოს 2013 წლის 25 ივლი-